

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૯૪૮/૨૦૧૧,

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૬૨૯૫/૨૦૦૪ માં

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકિલ કુરેશી

તથા

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મોહિન્દર પાલ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?

૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?
૫	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?

=====

સુધાનેન બી તાંબોલી.... અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

અમદાવાદ એજ્યુકેશન સોસાયટી અને ૪....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

સુશ્રી ભાવિકા એચ કોટેયા સાથે સુશ્રી શાનુ એસ પઠાણ, વિદ્વાન વકીલ

અપીલકર્તા(ઓ) નંબર ૧ તરફે

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૨-૩ તરફે ગવર્મેન્ટ પ્લીડર

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૪ તરફે શ્રી એ ડી ઓઝા, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી પી એ જાડેજા, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૫ તરફે રૂલ બજયા વગરના

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકિલ કુરેશી

તથા

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મોહિન્દર પાલ

તારીખ: ૧૮/૦૭/૨૦૧૪

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકિલ કુરેશી)

૧. આ અપીલ મૂળ સામાવાળા નંબર ૪ દ્વારા દાખલ કરેલ છે, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૧૬૨૯૫/૨૦૦૪ માં વિદ્વાન સિંગલ જજના તારીખ ૧૪/૧૨/૨૦૦૯ ના જજમેન્ટને પડકારે છે.

૨. ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૨.૧ અપીલકર્તા સામાવાળા, અમદાવાદ એજ્યુકેશન સોસાયટી (જે હવે પછી 'સોસાયટી' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા સંચાલિત એ.જી. પ્રાયમરી સ્કૂલમાં શિક્ષક તરીકે કામ કરતા હતા. તેણી શરૂઆતમાં વર્ષ ૧૯૮૫ માં રોકાયેલા હતા પરંતુ મંજૂર પોસ્ટ સામે માત્ર તારીખ ૦૧/૦૧/૧૯૯૮ થી રોકાયેલા હતા. શાળા સેલ્ફ ફાઇનાન્સ શાળા હતી. વિવિધ કારણોસર, સોસાયટીએ જૂન ૨૦૦૨ થી શરૂ થતા શૈક્ષણિક સત્રથી ઉક્ત શાળાના ૫ મા, ૬ છા અને ૭ મા ધોરણમાં એક વર્ગ ઘટાડવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી હતી. આપો ઠરાવ ૨૯/૦૫/૨૦૦૨ ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. ટ્રસ્ટે તે હેતુ માટે પ્રાથમિક શિક્ષણ નિયામકની

મંજૂરી માંગી હતી. આવી મંજૂરી તેમના દ્વારા ૧૮/૦૬/૨૦૦૪ ના પત્ર હેઠળ આપવામાં આવી હતી. જોકે, મંજૂરી શરતી હતી. શરતોમાંની એક એવી હતી કે, સોસાયટીએ ધ બોમ્બે પ્રાચમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ (ટૂંકમાં 'એક્ટ') ની કલમ ૪૦બી હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કરવું પડશે. અમે નોંધી શકીએ કે હાલના અપીલકર્તા સહિત શાળાના શિક્ષકોએ એક વર્ગ ઘટાડવાના ટ્રસ્ટના ઉક્ત પગલાનો વિરોધ કર્યો હતો. પરવાનગી આપતા પહેલા નિયામક દ્વારા તેમના વાંધાઓ પર પણ વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો.

૨.૨ ૨૬/૧૨/૨૦૦૩ ના રોજ, સોસાયટીએ હાલના અપીલકર્તાને નોટિસ પાઠવી હતી જેમાં જણાવ્યું હતું કે ટ્રસ્ટ ૫ મા, ૬ ક્લા અને ૭ મા ધોરણનો એક વર્ગ બંધ કરી રહ્યું હોવાથી, શાળામાં શિક્ષક તરીકેની તેમની સિનિયોરિટીને જોતા, તેઓ સેવા સમાપ્તિને પાત્ર છે. જો તેણી આ પ્રસ્તાવ અંગે કોઈ રજૂઆત કરવા માંગતી હોય, તો તેણી સાત દિવસની અંદર તેમ કરી શકે છે. અપીલકર્તાએ ૧૨/૦૧/૨૦૦૪ ના પત્ર હેઠળ વિગતવાર રજૂઆત કરી હતી અને વિવિધ કારણોસર તેણીની સેવા સમાપ્તિનો વિરોધ કર્યો હતો. તેણીએ સિનિયોરિટી ગણવા માટેના પાયા પર જ સવાલ ઉઠાવ્યો હતો, જેના કારણે તેણી સેવા સમાપ્તિને પાત્ર બન્યા હતા. તેણીએ એવી દલીલ કરી હતી કે અન્ય કેટલાક શિક્ષકો, જેઓ સેવા સમાપ્તિ માટે વિચારણા હેઠળ ન હતા, તેઓ લાયક ન હતા. આવા શિક્ષકોને જાળવી રાખીને તેણીની સેવા સમાપ્ત કરી શકાય નહીં. અન્ય

બાબતોની સાથે આવા કારણોસર, તેણીએ સેવા સમાપ્તિના પ્રસ્તાવને પડતો મૂકવા વિનંતી કરી હતી.

૨.૩ ત્યારબાદ સોસાયટીએ ૧૦/૦૮/૨૦૦૪ ના રોજ વહીવટી અધિકારીને અપીલકર્તા સહિત ત્રણ શિક્ષકોની સેવા સમાપ્તિ માટે મંજૂરી માંગતી અરજી કરી હતી. ઉક્ત પત્રના શીર્ષકમાં જ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે અરજી ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી હેઠળ મંજૂરી માટે હતી. અરજીના અંતિમ ભાગમાં વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે ટ્રસ્ટને અપીલકર્તા સહિત તેમાં નામ આપવામાં આવેલા ત્રણ શિક્ષકોની સેવા સમાપ્ત કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવે.

૨.૪ ૨૭/૦૮/૨૦૦૪ ના રોજ, વહીવટી અધિકારીએ વિવિધ કારણોસર શિક્ષકોની સેવા સમાપ્તિની મંજૂરી માટેની ટ્રસ્ટની અરજી ફગાવી દીધી હતી. તેઓ એવા અભિપ્રાયના હતા કે યોગ્ય પ્રક્રિયાનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી. સ્ટેવિંગ કમિટી દ્વારા ઠરાવો ૦૨/૦૮/૨૦૦૪ ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યા હતા જ્યારે શિક્ષકોમાંના એકની તારીખ ૦૩/૦૮/૨૦૦૪ ની રજૂઆત વિચારણા હેઠળ હતી જે અકળ હતી. ટ્રસ્ટ શિક્ષકોની પ્રારંભિક નિમણૂકની મંજૂરીના દસ્તાવેજો રજૂ કરવામાં પણ નિષ્ફળ રહ્યું હતું. અન્ય બાબતોની સાથે આવા કારણોસર, મંજૂરી આપવાનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો.

૨.૫ વહીવટી અધિકારીના આ હુકમને ટ્રસ્ટ દ્વારા વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન સિંગલ જજે, તેમના વાદગ્રસ્ત જજમેન્ટ દ્વારા, ૨૭/૦૯/૨૦૦૪ ના હુકમને રદ કરતા અવલોકન કર્યું કે:

"૫. સામાવાળા નંબર ૨ એ, કેસની એકંદર હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટની કલમ ૪૦-બી નું પાલન કરવાની સૂચના સાથે ઉક્ત ધોરણો બંધ કરવા માટે મંજૂરી આપી હતી. હવે જ્યાં સુધી ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટની કલમ ૪૦-બી ની જરૂરિયાતોનું પાલન કરવાનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી મારો એવો અભિપ્રાય છે કે અમુક વર્ગો બંધ કરવાના હેતુથી પરવાનગી આપવામાં આવી હતી અને તેના પરિણામે, જો તેનાથી ઉદ્ભવતા પરિણામ સ્વરૂપે સામાવાળા નંબર ૪ અને ૫ ની છટણી કરીને શિક્ષણ સ્ટાફની સંખ્યામાં ઘટાડો કરવો જરૂરી હોય, તો તેની કલમ ૪૦-બી ની જરૂરિયાતનું પાલન કરવાના હેતુ માટે, વધુમાં વધુ, અરજદારને છટણી વળતર ચૂકવવા માટે આગ્રહ કરી શકાય છે અને તેનાથી વધુ કંઈ નહીં. હાલના કેસમાં, અરજદારે પહેલેથી જ છટણી વળતર ચૂકવવાની તેમની તૈયારી દર્શાવી છે. એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે સામાવાળા નંબર ૪ અને ૫ ને

સજાના ભાગરૂપે સેવામાંથી દૂર કરવામાં આવ્યા ન હતા,
પરંતુ તેઓને અરજદારના નિયંત્રણ બહારના અનિવાર્ય
સંજોગોને કારણે માત્ર છટકી કરવામાં આવી છે.

ક. તે સિવાય શાળા બંધ કરવાની મંજૂરી સામાવાળા
નંબર ૨ દ્વારા આપવામાં આવી હતી જેઓ ઉચ્ચ
સત્તાધિકારી છે અને સામાવાળા નંબર ૩ એ સામાવાળા
નંબર ૨ ના નિર્ણય પર અપીલ તરીકે બેસી શકે નહીં.
શાળા બંધ થવાના કારણે, સામાવાળા નંબર ૪ અને ૫ ને
સાંભળવાની તક આપવામાં આવી હતી અને કલમ ૪૦ –
બી ની જોગવાઈઓનું પહેલેથી જ પાલન કરવામાં આવ્યું
છે. તેથી મારો અભિપ્રાય છે કે વાદગ્રસ્ત પત્ર રદ કરવાને
પાત્ર છે."

૩. આ જજમેન્ટ છે જેને મૂળ સામાવાળા નંબર ૪ એ આ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં
પડકાર્યું છે. અમને જાણ કરવામાં આવી છે કે ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૫ ના અંત પછી
તેણીની સેવાઓ સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી, જે સમયે તેણીને રૂ. ૯૮,૫૫૬ / –
ની રકમ ઓફર કરવામાં આવી હતી જેમાં તેણીની સાડા સાત વર્ષથી વધુની કુલ
સેવા ગણીને આઠ મહિનાનો પગાર, નોટિસના બદલામાં ત્રણ મહિનાનો પગાર
અને ગ્રુપ ઇન્સ્યોરન્સ પેટે રૂ. ૫,૨૩૨ / – નો સમાવેશ થતો હતો. જોકે, તેણીએ
આવી ચુકવણી સ્વીકારી ન હતી.

૪. અપીલકર્તા-શિક્ષક તરફે વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી કોટેચાએ રજૂઆત કરી હતી કે શાળા મેનેજમેન્ટે ધ બોમ્બે પ્રાચમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી ની જોગવાઈઓનો ભંગ કર્યો છે. જોકે વહીવટી અધિકારી દ્વારા સેવા સમાપ્તિની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી, સામાવાળાએ તેણીની સેવા સમાપ્ત કરી દીધી હતી. તેણીને નિવૃત્તિની તારીખ સુધી પૂરો પગાર અને અન્ય લાભો મળવા જોઈએ.

૫. બીજી બાજુ, શાળા મેનેજમેન્ટ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી દવેએ અપીલનો વિરોધ કરતા દલીલ કરી હતી કે કલમ ૪૦બી લાગુ પડતી નથી કારણ કે સેવા સમાપ્તિ શિક્ષાત્મક ન હતી. સાદી સેવા સમાપ્તિના કિસ્સામાં એક્ટની કલમ ૪૦બી ની જોગવાઈઓ લાગુ થશે નહીં. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વહીવટી અધિકારીએ મંજૂરી આપવાનો ઇનકાર કરવામાં ભૂલ કરી હતી. તેથી, વિદ્વાન સિંગલ જજે યોગ્ય રીતે હુકમ રદ કર્યો હતો. શાળા મેનેજમેન્ટે મુખ્ય અરજીમાં પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૮/૦૨/૨૦૦૫ ના વચગાળાના હુકમ હેઠળ કામ કર્યું હતું, જેમાં પેરા ૩૧(બી) મુજબ વચગાળાની રાહત આપવામાં આવી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે પાછળથી, વિદ્યાર્થીઓની અછતને કારણે, ગુજરાતી માધ્યમમાં શાળાનો આખો પ્રાથમિક વિભાગ બંધ કરી દેવામાં આવ્યો હતો.

૬. શિક્ષણ વિભાગના સત્તાધિકારીઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ.ડી. ઓઝાએ એવી દલીલ કરી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજનું અવલોકન કે, વહીવટી

અધિકારીને આવા કિસ્સામાં મંજૂરી નકારવાની કોઈ સત્તા નથી, તે સાચી કાયદાકીય સ્થિતિ સાથે સુસંગત રહેશે નહીં.

૭. અમે પહેલા એક્ટની કલમ ૪૦બી ની પ્રસ્તુતતા અંગેનો મુદ્દો સ્પષ્ટ કરી શકીએ છીએ જે નીચે મુજબ છે:

૪૦બી. શિક્ષકોની બરતરફી, દૂર કરવા અથવા પાયરી ઘટાડવી.-

(૧) (એ) કોઈ પણ માન્ય ખાનગી પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકને બરતરફ અથવા દૂર કરવામાં આવશે નહીં અથવા પાયરીમાં ઘટાડો કરવામાં આવશે નહીં કે તેની સેવા અન્યથા સમાપ્ત કરવામાં આવશે નહીં જ્યાં સુધી-

(૧) તેને મેનેજર દ્વારા તેની સામે લેવા માટે પ્રસ્તાવિત પગલાં સામે કારણ દર્શાવવાની તક આપવામાં આવી ન હોય;

અને

(૨) તેની સામે લેવા માટે પ્રસ્તાવિત પગલાંને શાળા બોર્ડના વહીવટી અધિકારી દ્વારા લેખિતમાં મંજૂર કરવામાં

આવ્યા ન હોય કે જેમના અધિકારક્ષેત્રમાં ખાનગી પ્રાથમિક શાળા આવેલી છે:

પરંતુ આ કલમમાંનું કંઈ પણ એવા શિક્ષકને લાગુ પડશે નહીં કે જેની નિમણૂક એક વર્ષથી ઓછા સમય માટે કામચલાઉ ધોરણે કરવામાં આવી હોય અથવા એક વર્ષથી ઓછા સમય માટે રજાની ખાલી જગ્યા પર કામચલાઉ ધોરણે નિમણૂક કરવામાં આવી હોય.

સ્પષ્ટીકરણ. – એવો શિક્ષક કે જેની નિમણૂક એક વર્ષથી ઓછા સમય માટે કામચલાઉ ધોરણે કરવામાં આવી હોય અથવા એવો શિક્ષક કે જેની નિમણૂક રજાની ખાલી જગ્યા પર કામચલાઉ ધોરણે આવી ખાલી જગ્યાના સમયગાળા માટે કરવામાં આવી હોય, તેને એવા સમયગાળા માટે કામચલાઉ ધોરણે નિમણૂક કરાયેલ શિક્ષક માનવામાં આવશે નહીં, જો તેણે અગાઉ ક્યારેય તે જ ખાનગી પ્રાથમિક શાળામાં અથવા અન્ય ખાનગી શાળામાં શિક્ષક તરીકે સેવા આપી હોય અને આવી પાછલી સેવાનો સમયગાળો અને જે સમયગાળા માટે તેની નિમણૂક કરવામાં આવી છે તે એક વર્ષથી વધુ થતો હોય.

(બી) વહીવટી અધિકારી મેનેજર પાસેથી આવો પ્રસ્તાવ મળ્યાની તારીખથી પિસ્તાલીસ દિવસના સમયગાળાની અંદર, પ્રસ્તાવિત પગલાંની તેની મંજૂરી શાળાના મેનેજરને લેખિતમાં જાણ કરશે.

(૨) જ્યાં વહીવટી અધિકારી પેટા કલમ (૧) ની કલમ (બી) માં નિર્દિષ્ટ પિસ્તાલીસ દિવસના સમયગાળામાં મંજૂરી અથવા નામંજૂરીની જાણ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો ઉક્ત સમયગાળો પૂરો થવા પર વહીવટી અધિકારી દ્વારા પ્રસ્તાવિત પગલાંને મંજૂર કરવામાં આવ્યા હોવાનું માનવામાં આવશે.

(૩) ખાનગી પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષક પર કોઈ દંડ (પેટા કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત દંડ સિવાયનો દંડ હોવાથી) લાદવામાં આવશે નહીં સિવાય કે આવા શિક્ષકને સાંભળવાની વાજબી તક આપવામાં આવી હોય.

(૪) જ્યાં ખાનગી પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકને તેની સામે હાથ ધરવા માટે પ્રસ્તાવિત કોઈ તપાસ પેન્ડિંગ હોય ત્યારે શાળાના મેનેજર દ્વારા સસ્પેન્ડ કરવામાં આવે, તો તેના સસ્પેન્શનની હકીકત તેના કારણો સાથે, આવા

સરપેન્શન પછી સાત દિવસના સમયગાળામાં મેનેજર દ્વારા શાળા બોર્ડના વહીવટી અધિકારીને કે જેમના અધિકારક્ષેત્રમાં શાળા આવેલી છે તેમને જાણ કરવામાં આવશે, અને આવું સરપેન્શન વહીવટી અધિકારી દ્વારા આ બાબતે મળેલ પત્રની તારીખથી પિસ્તાલીસ દિવસના સમયગાળાની અંદર બહાલીને પાત્ર રહેશે અને જો આવી બહાલી વહીવટી અધિકારી દ્વારા મેનેજરને આવા સમયગાળામાં જણાવવામાં ન આવે, તો ઉક્ત સમયગાળો પૂરો થવા પર આવા શિક્ષકનું સરપેન્શન અમલમાં રહેશે નહીં:

પરંતુક શિક્ષક સરપેન્શનના સમયગાળા દરમિયાન, નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવા અને તેવી શરતો પર નિર્વાહ ભર્યું મેળવવા માટે હકદાર રહેશે.

(પ) પેટા કલમ (૧) ની કલમ (એ) ના પેટા ખંડ (૨) હેઠળ વહીવટી અધિકારીના હુકમથી નારાજ થયેલ કોઈ પણ શિક્ષક, જે તારીખે વહીવટી અધિકારીએ પગલાંને મંજૂરી આપી હોય અથવા મંજૂર કર્યા હોવાનું માનવામાં આવ્યું હોય તે તારીખથી ત્રીસ દિવસના સમયગાળાની અંદર ટ્રિબ્યુનલને અપીલ કરી શકે છે.

સ્પષ્ટીકરણ. – આ કલમ અને કલમ ૪૦સી ના હેતુ માટે,

(એ) ખાનગી પ્રાથમિક શાળાના સંબંધમાં "મેનેજર"

એટલે શાળાના નિયંત્રણ અથવા સંચાલનનો હવાલો

ધરાવતી વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓનું જૂથ;

(બી) "શિક્ષક" એટલે માન્ય ખાનગી પ્રાથમિક શાળાના

શિક્ષક;

(સી) "ટ્રિબ્યુનલ" એટલે કલમ ૪૦એફ હેઠળ રચાયેલ

ટ્રિબ્યુનલ."

૮. સ્પષ્ટ શબ્દોમાં કલમ ૪૦બી ની પેટા કલમ (૧) ની કલમ (એ) માન્ય પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકને બરતરફ અથવા દૂર કરવા અથવા પાયરી ઘટાડવા અથવા તેની સેવા અન્યથા સમાપ્ત કરી શકાય તે પહેલાં અનુસરવાની અમુક પ્રક્રિયાની જોગવાઈ કરે છે. આવી પ્રક્રિયામાં પ્રસ્તાવિત પગલાં સામે કારણ દર્શાવવાની તક આપવાનો સમાવેશ થાય છે. વાસ્તવમાં, કલમ ૪૦બી ની પેટા કલમ (૧) ની કલમ (એ) નકારાત્મક શબ્દોમાં તૈયાર કરવામાં આવી છે જે જોગવાઈ કરે છે કે માન્ય પ્રાથમિક શાળાના કોઈ પણ શિક્ષકને ત્યાં સુધી બરતરફ, દૂર અથવા પાયરીમાં ઘટાડો કરવામાં આવશે નહીં કે તેની સેવા અન્યથા સમાપ્ત કરવામાં આવશે નહીં જ્યાં સુધી ઉપર નોંધેલ જરૂરિયાતો અનુસરવામાં ન આવે. વપરાયેલી ભાષા આવી જરૂરિયાતોને માન્ય બરતરફી, દૂર

કરવા, પાયરી ઘટાડવા અથવા માન્ય પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકની સેવા સમાપ્તિ લાવી શકાય તે પહેલાં પૂર્વ-શરત હોવા પર વધુ ભાર આપે છે. જો આપણે શાળા મેનેજમેન્ટના વકીલની એ દલીલ સ્વીકારીએ કે, આવી જરૂરિયાતો સાદી સેવા સમાપ્તિના કિસ્સામાં લાગુ થશે નહીં, તો આપણે કલમ ૪૦બી ની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (એ) માં વપરાયેલ "કે તેની સેવા અન્યથા સમાપ્ત કરવામાં આવશે નહીં" એ પદને ભૂંસી નાખતા હોઈશું. જો ધારાસભાનો ઈરાદો કલમ ૪૦બી (૧)(એ) ની અસરને માત્ર એમ્પ્લોયર દ્વારા શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી દ્વારા બરતરફી, દૂર કરવા અથવા પાયરી ઘટાડવા સુધી સીમિત રાખવાનો હોત, તો પછીનું પદ "કે તેની સેવા અન્યથા સમાપ્ત કરવામાં આવશે નહીં" સંપૂર્ણપણે બિનજરૂરી હતું. વૈધાનિક અર્થઘટનનો આ સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જોગવાઈનું અર્થઘટન કરતી વખતે કાયદાના કોઈ પણ ભાગને બિનજરૂરી અથવા માત્ર વધારાના તરીકે જોવો જોઈએ નહીં. કાયદાના દરેક શબ્દને તેનું મહત્વ અને અર્થ આપવો જોઈએ. કોઈ પણ અર્થઘટન જે કાયદાના કોઈ પણ ભાગને બિનજરૂરી બનાવે છે તેને ટાળવું જોઈએ.

૯. આ કોર્ટનો સતત એવો જ અભિપ્રાય રહ્યો છે જે હવે પછીની ચર્ચા પરથી જોઈ શકાય છે. **છગનભાઈ પી. ઓઝા વિરુદ્ધ ધ અમદાવાદ જેસ્યુટ સ્કૂલ્સ સોસાયટી અને અન્યના કેસમાં, જે ૧૯ જુલાઈ ૨૦૧૭** માં રિપોર્ટ થયેલ છે, આ કોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજે ધ ગુજરાત સેકન્ડરી એજ્યુકેશન એક્ટની કલમ ૩૬(૧) માં વપરાયેલા સમાન પદ "અન્યથા સમાપ્ત" ના સંદર્ભમાં ઠરાવ્યું હતું કે જોગવાઈ

સ્પષ્ટ છે અને તે માત્ર બરતરફી, દૂર કરવા અથવા પાયરી ઘટાડવામાં પરિણમતી શિક્ષાત્મક કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં જ નહીં, પરંતુ એવી કાર્યવાહી માટે પણ લાગુ થશે જે શિસ્તભંગની કાર્યવાહી સિવાય અન્ય રીતે શિક્ષકની સેવા સમાપ્તિમાં પરિણમે છે. વધુમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

"૪. ... કલમ ૩૬ ની પેટા કલમ (૧) ના સાદા વાંચન પર એ સ્પષ્ટ છે કે જોગવાઈ માત્ર બરતરફી અથવા દૂર કરવા અથવા પાયરી ઘટાડવામાં પરિણમતી શિક્ષાત્મક કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં જ નહીં, પરંતુ શિસ્તભંગની કાર્યવાહી સિવાય અન્ય રીતે શિક્ષકની સેવાઓની સમાપ્તિમાં પરિણમતી કાર્યવાહી માટે પણ લાગુ પડે છે. એવી દલીલ સ્વીકારવી શક્ય નથી કે "કે તેની સેવા અન્યથા સમાપ્ત કરવામાં આવશે નહીં" પદનો અર્થ "શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી દ્વારા સમાપ્ત" થવો જોઈએ. શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી દ્વારા સેવા સમાપ્તિ પહેલેથી જ "બરતરફી" અથવા "દૂર કરવા" ના પદ દ્વારા આવરી લેવામાં આવી છે. અરજદારના વિદ્વાન વકીલે એવી દલીલ કરી છે કે "કે તેની સેવા અન્યથા સમાપ્ત કરવામાં આવશે નહીં" પદનું અર્થઘટન એજ્યુસ્ટેમ જેનેરિસ (*ejusdem generis*) મુજબ થવું જોઈએ અને અગાઉના પદો કે જે

શિક્ષાત્મક કાર્યવાહીનો સંદર્ભ આપે છે એટલે કે બરતરફી અથવા દૂર કરવા અથવા પાચરી ઘટાડવી તેના પરથી તેનો અર્થ લેવો જોઈએ. જો તેનું આ રીતે અર્થઘટન કરવામાં આવે, તો પદ તેના તમામ અર્થ અને વિષયવસ્તુથી ખાલી થઈ જશે અને નિરર્થક બની જશે કારણ કે બરતરફી અથવા દૂર કરવાથી શિક્ષાત્મક સ્વરૂપની કોઈ પણ કાર્યવાહી આવરી લેવાશે અને તે સંજોગોમાં ધારાસભા માટે બરતરફી અથવા દૂર કરવા સિવાય અન્ય રીતે સેવા સમાપ્તિના સંદર્ભમાં રક્ષણ આપવું તદ્દન બિનજરૂરી હોત. વિદ્વાન વકીલે એવી દલીલ કરી હતી કે "અન્યથા સમાપ્ત" પદ સાદી સેવા સમાપ્તિનો સંદર્ભ આપશે જે શિક્ષાત્મક પગલા તરીકે કોઈ ગેરવર્તણૂકને કારણે કરવામાં આવે છે. હવે, "સાદી સેવા સમાપ્તિ" પદ ગેરવર્તણૂક સિવાયના અને શિસ્તભંગની કાર્યવાહી સિવાયના અન્ય કારણોસર સેવા સમાપ્તિનો ખ્યાલ ધરાવે છે. "અન્યથા સમાપ્ત" પદનું અર્થઘટન માત્ર શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી દ્વારા શિસ્તભંગના પગલા તરીકેની સેવા સમાપ્તિ તરીકે કરવું અશક્ય છે. જો ઉક્ત પદને સાદો અને સ્વાભાવિક અર્થ આપવામાં આવે, તો સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા સૂચવ્યા મુજબ તેનું

અર્થઘટન કરવું શક્ય નથી. વકીલે ત્યારબાદ એવી દલીલ કરી હતી કે "અન્યથા સમાપ્ત" પદ એવા કિસ્સાઓમાં લાગુ થવું જોઈએ જ્યાં સેવા સમાપ્તિ પ્રથમ દૃષ્ટિએ સ્વરૂપમાં સાદી સેવા સમાપ્તિ હતી પરંતુ વાસ્તવમાં અને સારાંશમાં તે શિક્ષાત્મક પગલા દ્વારા સેવા સમાપ્તિ હતી. "બરતરફી અથવા દૂર કરવા" પદ વકીલ દ્વારા ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવેલી પરિસ્થિતિ જેવી પરિસ્થિતિને આવરી લેશે. જો તે વાસ્તવમાં શિક્ષાત્મક પગલા દ્વારા બરતરફી અથવા દૂર કરવા જેવું હોય પરંતુ તેને સાદી સેવા સમાપ્તિનો દેખાવ આપવામાં આવ્યો હોય, તો પણ તે બરતરફી છે અને "સેવામાંથી બરતરફી અથવા દૂર કરવા" પદ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે. તેથી, સામાવાળા વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતને સમર્થન આપવું શક્ય નથી કે "અન્યથા સમાપ્ત" પદનો અર્થ શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી દ્વારા સેવા સમાપ્તિ થશે અને સાદી સેવા સમાપ્તિ નહીં."

૧૦. ફરી એકવાર, ધ ગુજરાત સેકન્ડરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૭૨ ની કલમ ૩૬ (૧) ના સંદર્ભમાં આવો પ્રશ્ન આ કોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ વિચારણા માટે આવ્યો હતો. વિદ્વાન સિંગલ જજે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૧૭૪/૧૯૭૯ માં ડિવિઝન બેન્ચના તારીખ ૨૫/૦૭/૧૯૭૯ ના નિર્ણયને અનુસરીને

ડિવિઝન બેન્ચના એ અસરના અવલોકનો નોંધ્યા હતા કે ધ ગુજરાત સેકન્ડરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૭૨ ની કલમ ૩૬(૧) માં વપરાયેલા શબ્દો "અન્યથા સમાપ્ત" નોંધાયેલ શાળા બંધ થવાથી ઉદ્ભવતી પરિસ્થિતિના કિસ્સાને પણ આવરી લેવા માટે પૂરતા વ્યાપક છે. વિદ્વાન જજે આગળ અવલોકન કર્યું કે:

"આમ એવું જણાશે કે હાલના કિસ્સામાં કલમ ૩૬(૧) (એ) ની જોગવાઈઓ લાગુ પડતી હતી અને કલમ ૩૮(૧) હેઠળ તેના મૂળ અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ વિવાદ લાવવામાં આવ્યો હોવાથી, તેની પાસે એ નક્કી કરવા માટે વ્યાપક અધિકારક્ષેત્ર છે કે શું સેવા સમાપ્તિ ખોટી, ગેરકાયદેસર અથવા ગેરવાજબી હતી અને શિક્ષકો, વિદ્યાર્થી સમુદાય, મેનેજમેન્ટ અને શિક્ષણ વિભાગ અથવા બોર્ડ દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ કરાયેલ જાહેર હિત એમ ચારેયના હિતોને ધ્યાનમાં રાખીને ન્યાયી હુકમ પસાર કરવાનો અધિકાર છે, જેવું કે આ કોર્ટ દ્વારા એસ.એસ.કે. ટ્રસ્ટ વિરુદ્ધ પી.એન. પટેલ, ૧૮ જી.એલ.આર. ૬૧૫ માં ઠરાવવામાં આવ્યું છે. ઉક્ત કેસમાં પેજ ૬૩૦ પર અવલોકન કર્યા મુજબ, કલમ ૩૮(૮) ટ્રિબ્યુનલને વિવાદનો નિર્ણય કરવા માટે અને જો સેવા સમાપ્તિ ખોટી અથવા ગેરકાયદેસર અથવા અન્યથા

ગેરવાજબી જણાય તો પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે યોગ્ય દિશાનિર્દેશો આપવા માટે સૌથી વ્યાપક અધિકારક્ષેત્ર આપે છે. પેજ ૬૩૧ પર એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે બેક વેજીસ સાથે પુનઃસ્થાપિત કરવાનો ન્યાયી હુકમ, જે ટ્રિબ્યુનલે આવા સંજોગોમાં પસાર કરવાનો હોય છે, તે ચોક્કસપણે ટ્રિબ્યુનલમાં વળતરની રકમ ફાળવવાની અને એવી સૂચના આપવાની સત્તા સૂચવે છે કે શાળા મેનેજમેન્ટ, જે કાં તો વિકૃત રીતે, દૂષિત ઇરાદે અથવા કોઈ પણ પ્રથમ દષ્ટિએ કેસની ગેરહાજરીમાં ખોટા હુકમો પસાર કરે છે, તેણે આવા બેક વેજીસનો બોજ ઉઠાવવો જોઈએ. આમ હવે એ બાબત કોઈ પણ શંકા કે વિવાદની પેલે પાર જણાય છે કે કલમ ૩૬(૧) ની જોગવાઈઓના ઉદ્દંઘનમાં ટીચિંગ અથવા નોન-ટીચિંગ સ્ટાફના સભ્યની સજાના ભાગરૂપે અથવા અન્યથા સેવા સમાપ્તિના કિસ્સામાં, ટ્રિબ્યુનલ પાસે બેક વેજીસ સાથે પુનઃસ્થાપિત કરવાનો ઓર્ડર આપવા માટે અને બેક વેજીસનો બોજ કોણે ઉઠાવવો જોઈએ તે અંગે યોગ્ય દિશાનિર્દેશો આપવા માટે વ્યાપક અધિકારક્ષેત્ર છે."

૧૧. મહુવા કેળવણી સહાયક સમાજ અને અન્ય વિરુદ્ધ રસિકલાલ કે. જોશી અને અન્યના કેસમાં, જે ૧૯૯૭ ૧ જુલાઈ ૫૦૮ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, વિદ્વાન સિંગલ જજે ધ બોમ્બે પ્રાઇમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી ના સંદર્ભમાં ઠરાવ્યું અને અવલોકન કર્યું કે, કલમ ૪૦બી ની પેટા કલમ (૧) સાદી સેવા સમાપ્તિના કિસ્સામાં પણ લાગુ થશે. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે:

"જ. એ નોંધવામાં આવશે કે કલમ ૪૦બી ની પેટા-કલમ (૩) ના કાર્યનું ક્ષેત્ર એક્ટની કલમ ૪૦બી(૧)(એ) દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલા ક્ષેત્ર કરતા તદ્દન અલગ છે. તે પેટા-કલમ (૩) માં માત્ર એટલું જ કાયદા તરીકે ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે પેટા-કલમ (૧)(એ) હેઠળ જે પહેલેથી જ આવરી લેવામાં આવ્યા છે તે સિવાયના અન્ય કોઈ દંડના કિસ્સામાં પણ શિક્ષકને સાંભળવાની વાજબી તક આપવી જરૂરી છે. તેથી, દાખલા તરીકે, ઇન્કીમેન્ટ અટકાવવાનો દંડ લાદવાના કિસ્સામાં જે કલમ ૪૦બી(૧)(એ) હેઠળ આવશે નહીં, છતાં સાંભળવાની વાજબી તક જરૂરી રહેશે. આ જોગવાઈનું ક્યારેય એવું અર્થઘટન કરી શકાય નહીં કે જેનાથી એવું અનુમાન નીકળે કે કલમ ૪૦બી(૧)(એ) માં "અન્યથા સમાપ્ત

કરવામાં આવશે" એ પદ માત્ર શિક્ષાત્મક સેવા સમાપ્તિ સુધી જ સીમિત હતું. એક્ટની કલમ ૪૦બી(૧)(એ) ની જોગવાઈઓ શિક્ષક સામે પ્રસ્તાવિત કાર્યવાહીની ચોક્કસ શ્રેણીઓને આવરી લે છે અને તે છે: (૧) બરતરફી (૨) દૂર કરવા (૩) પાયરી ઘટાડવી અને (૪) અન્ય કારણોસર સેવા સમાપ્તિ. જે કર્મચારી કામચલાઉ કર્મચારી નથી તેની સેવા સમાપ્તિની કાર્યવાહીના ખૂબ જ ગંભીર પરિણામો હોય છે અને તેથી ધારાસભાએ શિક્ષાત્મક સેવા સમાપ્તિ સિવાયના આવા સેવા સમાપ્તિના કિસ્સાઓને પણ જે શ્રેણીઓ માટે પ્રસ્તાવિત કાર્યવાહી સામે કારણ દર્શક નોટિસ આપવી જરૂરી હતી તેમાં સામેલ કરવા યોગ્ય માન્યું. જે સેવા સમાપ્તિ શિક્ષાત્મક હોય તો તે "બરતરફી" અથવા "દૂર કરવા" ના પદ હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે અને તે સંજોગોમાં "અન્યથા સમાપ્ત કરવામાં આવશે" શબ્દો ઉમેરવા જરૂરી ન હતા. તે અનિવાર્યપણે અનુસરે છે કે આ શબ્દો સાદી સેવા સમાપ્તિના કિસ્સાઓને પણ આવરી લેવા માટે બનાવાયા હતા. તેથી એ સ્પષ્ટ છે કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યા મુજબ આ સામાવાળા શિક્ષકોના કિસ્સામાં કલમ ૪૦બી(૧)(એ)(૧) અને

(૨) હેઠળની પ્રક્રિયા અનુસરવી જરૂરી હતી. ધ ગુજરાત સેકન્ડરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૭૨ ની કલમ ૩૬(૧) ની સમાન જોગવાઈના સંદર્ભમાં અગાઉના જજમેન્ટને અનુસરીને આ કોર્ટ દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૩૨૭૧/૧૯૯૨ માં ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે તે એક્ટની કલમ ૩૬(૧) માં આવતા "અન્યથા સમાપ્ત" શબ્દો નોંધાયેલ શાળા બંધ થવાથી ઉદ્ભવતી પરિસ્થિતિના કિસ્સાઓને પણ આવરી લેવા માટે પૂરતા વ્યાપક છે અને પ્રાથમિક શિક્ષક કે જેની સેવાઓ સાદી રીતે સમાપ્ત કરવામાં આવી હોય તે પણ ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી ની જોગવાઈઓ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યા હતા."

૧૨. રાધનપુર કેળવણી મંડળ વિરુદ્ધ વસંતલાલ અચરતલાલ પરીખના કેસમાં, જે ૨૦૦૫ ૧ જુલાઈએ (યુજે) ૭ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, વિદ્વાન સિંગલ જજે શિક્ષણ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયને માન્ય રાખ્યો હતો જેણે ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી ની જરૂરિયાતનું પાલન કર્યા વિના કરવામાં આવેલી શિક્ષકોની સેવા સમાપ્તિને રદ કરી હતી.

૧૩. અમે ગુજરાત વિધાપીઠ વિરુદ્ધ બેચરભાઈ નગાજીભાઈ ભરવાડના કેસમાં વિદ્વાન સિંગલ જજના નિર્ણયથી અજાણ નથી, જે ૨૦૦૫ (૧) જુલાઈએ

૨૩૬ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, જેમાં ધ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સર્વિસીસ ટ્રિબ્યુનલ એક્ટ, ૧૯૮૩ માં સમાવિષ્ટ કલમ ૧૪(૧) ની જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે તે માત્ર કર્મચારીને બરતરફ કરવા, દૂર કરવા અથવા પાયરી ઘટાડવાની શિક્ષાત્મક કાર્યવાહીને જ લાગુ પડશે. જોકે, તે કલમ ૧૪ ની પેટા-કલમ (૧) માં વપરાયેલી ભાષાની પૃષ્ઠભૂમિમાં હતું જેમાં એવી જોગવાઈ હતી કે યુનિવર્સિટીના કોઈ પણ કર્મચારીને યુનિવર્સિટી સેવામાંથી બરતરફ કરવામાં આવશે નહીં અથવા દૂર કરવામાં આવશે નહીં કે પાયરીમાં ઘટાડો કરવામાં આવશે નહીં કે તેની સેવાઓ યુનિવર્સિટી દ્વારા અન્યથા સમાપ્ત કરવામાં આવશે નહીં સિવાય કે તપાસ પછી, જેમાં કર્મચારીને તેની સામેના આરોપોની જાણ કરવામાં આવી હોય અને તે આરોપોના સંદર્ભમાં સાંભળવાની વાજબી તક આપવામાં આવી હોય. આમ વિચારણા હેઠળની વૈધાનિક જોગવાઈ અલગ રીતે તૈયાર કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન જજે કલમ ૧૪ ની પેટા-કલમ (૨) અને (૩) ની જોગવાઈઓ પણ નોંધી હતી જેમાં દંડનો ઉલ્લેખ હતો. કલમ ૧૪ ની પેટા કલમ (૧) નો ઉલ્લેખ કરતા આ સંદર્ભમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ધ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સર્વિસીસ ટ્રિબ્યુનલ એક્ટ, ૧૯૮૩ ની કલમ ૧૪(૧) માં નિર્ધારિત પ્રક્રિયા માત્ર કર્મચારીને બરતરફ કરવા, દૂર કરવા અથવા પાયરી ઘટાડવાની એમ્પ્લોયર દ્વારા કરવામાં આવતી શિક્ષાત્મક કાર્યવાહીના કિસ્સામાં જ લાગુ પડશે. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ત્યાં નોંધપાત્ર તફાવત હોવાથી, ધ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સર્વિસીસ ટ્રિબ્યુનલ એક્ટ, ૧૯૮૩ ની જોગવાઈઓની

સરખામણી ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ અને ધ ગુજરાત સેકન્ડરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૭૧ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ સાથે કરી શકાય નહીં.

૧૪. ઉપર મુજબના પરથી, જોઈ શકાય છે કે આ કોર્ટનો સતત અભિપ્રાય રહ્યો છે કે ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી (૧) સાદી સેવા સમાપ્તિના કિસ્સામાં પણ લાગુ થશે. શાળા બંધ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવે તો પણ, ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી(૧) માં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા વિના શાળાના શિક્ષકોની સેવા સમાપ્ત કરી શકાય નહીં. અમે ઉપર નોંધેલા સિંગલ જજોના વિવિધ નિર્ણયોના આવા અભિપ્રાયને માન્ય રાખવા માટે અમારા સ્વતંત્ર કારણો આપ્યા છે. અમને આવા સતત ચાલ્યા આવતા પ્રવાહમાં ખતેલ પહોંચાડવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી.

૧૫. વિદ્વાન વકીલ શ્રી દવેએ સુપ્રીમ કોર્ટના અમુક નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો જે સ્પષ્ટ કરે છે કે ભારતના સંવિધાનનો અનુચ્છેદ ૩૧૧ સાદી સેવા સમાપ્તિ પર લાગુ થશે નહીં. જોકે, સુપ્રીમ કોર્ટના આવા નિર્ણયો પરની તેમની દલીલ અને નિર્ભરતા બાબતના એક પાસાની અવગણના કરે છે એટલે કે અનુચ્છેદ ૩૧૧ ની કલમ (૨) માં વપરાયેલી ભાષા ખૂબ જ અલગ છે જે જોગવાઈ કરે છે કે કોઈ પણ વ્યક્તિ જે સંઘની સિવિલ સર્વિસ અથવા અખિલ ભારતીય સેવા અથવા રાજ્યની સિવિલ સર્વિસની સભ્ય છે અથવા સંઘ અથવા રાજ્ય હેઠળ

સિવિલ પોસ્ટ ધરાવે છે તેને તપાસ સિવાય બરતરફ કરવામાં આવશે નહીં અથવા દૂર કરવામાં આવશે નહીં કે પાયરી ઘટાડવામાં આવશે નહીં જેમાં તેને તેની સામેના આરોપોની જાણ કરવામાં આવી હોય અને તે આરોપોના સંદર્ભમાં સાંભળવાની વાજબી તક આપવામાં આવી હોય. અનુચ્છેદ ૩૧૧ (૨) "અથવા અન્યથા સમાપ્ત કરવામાં આવશે" એ પદનો ઉપયોગ કરતું નથી જે પદ ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી ની પેટા કલમ (૧) ની કલમ (એ) માં જોવા મળે છે. સ્પષ્ટ કારણોસર અનુચ્છેદ ૩૧૧ (૨) માંથી મળતું રક્ષણ માત્ર બરતરફી અથવા દૂર કરવા અથવા પાયરી ઘટાડવાની શિક્ષાત્મક કાર્યવાહીના કિસ્સામાં જ ઉપલબ્ધ હશે.

૧૬. કેસની હકીકતો પર આવતા, અમે યાદ કરી શકીએ છીએ કે શાળા મેનેજમેન્ટે પ્રાથમિક શિક્ષણ નિયામક દ્વારા આપવામાં આવેલ ૫ મા, ૬ ટ્રા અને ૭ મા ધોરણમાં એક વર્ગ ઘટાડવાની પરવાનગી સાથે અપીલકર્તા અને સેવા સમાપ્તિની શક્યતા ધરાવતા અન્ય શિક્ષકોને નોટિસ પાઠવી હતી. શાળા મેનેજમેન્ટે ત્યારબાદ સેવા સમાપ્તિની મંજૂરી માટે વહીવટી અધિકારીને અરજી કરી હતી. ૨૭/૦૮/૨૦૦૪ ના હુકમ દ્વારા આવી મંજૂરી નકારવામાં આવી હતી. શાળા મેનેજમેન્ટે હાઈકોર્ટ સમક્ષ આવા હુકમને પડકાર્યો હતો અને આવી અરજી પેન્ડિંગ હોવા છતાં, હાલના અપીલકર્તા અને અન્ય શિક્ષકોની સેવા સમાપ્ત કરી દીધી હતી. આ વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા ૦૮/૦૨/૨૦૦૫ ના રોજ આપવામાં આવેલ પેરા ૩૧ (બી) મુજબની વચગાળાની રાહતના કથિત રક્ષણ હેઠળ હતું.

અરજીના પેરા ૩૧(બી) માં મંજૂરી નકારતા હુકમના અમલ પર સ્ટે આપવા માટે વિનંતી કરવામાં આવી હતી. જો આવા હુકમ પર સ્ટે આપવામાં આવ્યો હોય તો પણ, જ્યાં સુધી તેને ઉલટાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી શાળા મેનેજમેન્ટ કેવી રીતે શિક્ષકોની સેવા સમાપ્તિ માન્ય રીતે લાવી શકે તે અમને સમજાતું નથી. ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી મુજબ આવી સેવા સમાપ્તિ કરવામાં આવે તે પહેલા સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસેથી મંજૂરી જરૂરી હતી. જ્યાં સુધી આવો હુકમ ઉલટાવવામાં ન આવે અને મંજૂરી આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, સેવા સમાપ્તિની કાર્યવાહી કાયદામાં સત્તાવાર ન હતી.

૧૭. જોકે, શાળા મેનેજમેન્ટના વિદ્વાન વકીલ એવી દલીલ કરશે કે ત્યારબાદ, આવો હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, તેની અસર શાળા મેનેજમેન્ટની કાર્યવાહીને માન્ય કરવાની રહેશે. અમને ડર છે કે હુકમ રદ કરવાની અસર કોર્ટ જ્યારે આવો હુકમ પસાર કરે તે તારીખથી થશે અને તેની કોઈ પૂર્વવર્તી અસર હોઈ શકે નહીં જેથી વૈધાનિક જોગવાઈની અવગણના કરીને લેવામાં આવેલા પગલાને માન્ય કરી શકાય. તેથી મંજૂરી ન આપવાના વહીવટી અધિકારીના હુકમની કાયદેસરતાના પ્રશ્ન પર વિદ્વાન સિંગલ જજના નિર્ણયને ઉલટાવ્યા વગર પણ, અમે એવા અભિપ્રાયના છીએ કે શાળા મેનેજમેન્ટ માર્ચ ૨૦૦૫ થી શિક્ષકની સેવાઓ માન્ય રીતે સમાપ્ત કરી શક્યું હોત નહીં. આનાથી સ્વતંત્ર રીતે, આ મુદ્દાની હવે કોઈ પ્રસ્તુતતા બાકી નથી. પ્રથમ તો એટલા માટે કે સ્વીકાર્યપણે, શિક્ષક વય મર્યાદા વટાવી ગયા છે અને જો તેઓ સેવામાં હોત તો

પણ જૂન ૨૦૦૮ માં નિવૃત્ત થયા હોત. તેણીના પ્રમાણમાં ટૂંકા સેવા ગાળા અને શાળા સેલ્ફ ફાઈનાન્સ શાળા હોવાની હકીકતને જોતા, પેન્શન વગેરે જેવા વધુ લાભોનો પ્રશ્ન ઊભો થશે નહીં. આવા પરિબળોને ધ્યાનમાં લેતા, અમે તેણીની ગુમાવેલી સેવાના બદલામાં એકસાથે વળતર આપીને આ મુકદ્દમાનો અંત લાવવા તરફ વળેલા છીએ. તેણી અલબત્ત રૂ. ૯૮,૫૫૬/- ની રકમ મેળવવા માટે ૦૧/૦૩/૨૦૦૫ થી વાસ્તવિક ચુકવણી સુધી વાજબી વ્યાજ સાથે હકદાર રહેશે. વર્ષ ૧૯૯૮ થી નિયમિત મંજૂર પોસ્ટ પર તેણીની પાછલી સેવા, એ હકીકત કે શાળા મેનેજમેન્ટને ૫ મા, ૬ હો અને ૭ મા ધોરણનો એક વર્ગ ઘટાડવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી અને એ કે કોઈ પણ સંજોગોમાં, તેણી જૂન ૨૦૦૮ માં નિવૃત્તિની વય મર્યાદા વટાવી ગયા છે, તે ધ્યાનમાં લેતા અમે શાળા મેનેજમેન્ટને એકસાથે વળતર તરીકે રૂ. ૧ લાખની વધારાની રકમ ચૂકવવા સૂચના આપીએ છીએ. આ રૂ. ૯૮,૫૫૬/- ની રકમ ઉપરાંત રહેશે જે ૦૧/૦૩/૨૦૦૫ થી વાસ્તવિક ચુકવણી સુધી વાર્ષિક ૮% ના સાદા વ્યાજ સાથે ચૂકવવામાં આવશે.

૧૮. સમાપ્ત કરતા પહેલા, અમે વહીવટી અધિકારી તરફે શ્રી ઓઝાના સૂચન સાથે અમારી સહમતી નોંધીએ છીએ કે વિદ્વાન સિંગલ જજના કેટલાક અવલોકનો ધ બોમ્બે પ્રાયમરી એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૪૦બી હેઠળ શાળાઓની અરજીઓ નક્કી કરવામાં વહીવટી અધિકારીના વિવેકબુદ્ધિમાં અવરોધ ઊભો કરશે. ભલે નિયામક દ્વારા વર્ગ ઘટાડવા માટે અથવા આખી શાળા

બંધ કરવા માટે મંજૂરી આપવામાં આવી હોય, છતાં શિક્ષકોની સેવા સમાપ્ત કરતા પહેલા એક્ટની કલમ ૪૦બી(૧) હેઠળની પ્રક્રિયા અનુસરવાની રહે છે. સેવા સમાપ્તિની મંજૂરી આપતા પહેલા એવા ઘણા મુદ્દા હોઈ શકે છે કે જેના પર વિચાર કરવાની જરૂર પડી શકે છે. આવા મુદ્દાઓમાં જે શિક્ષકોની સેવા સમાપ્ત કરવાની છે તેમની સિનિયોરિટીનો પ્રશ્ન, કેટલા શિક્ષકોની સેવા સમાપ્ત કરવી જરૂરી છે તેની જરૂરિયાત અને અન્ય ઔપચારિકતાઓ અનુસરવામાં આવી હતી કે કેમ તેની તપાસનો સમાવેશ થઈ શકે છે. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે વાદગ્રસ્ત જજમેન્ટમાં રહેલા વિરુદ્ધ અવલોકનો ઉલટાવવામાં આવે છે.

૧૯. લેટર્સ પેટન્ટ અપીલનો ઉપર મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(અકિલ કુરેશી, ન્યાયમૂર્તિ)

(મોહિન્દર પાલ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.